

129
78

CXXIV

78

124-78

۵۵

آقل کتابی

(قزاق بالالری اوچون)

- اثر -

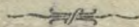
محمد سلیم ابن الحاج عبد الرحمن کشیف کوچه طای .

برادران کریبیل مصارق ایله

مطبعه کریبه قزاقده

۱۹۰۸

КАЗАНЬ.

Типографія. Т-го Д-ма "Братья Каримовы".

1908.

بسم الله الرحمن الرحيم

دنیاده علم و معرفت سیاقنی جاقسی اوگنی نرسه جوق هیچ بر
 بولماس، چونکه علم و معرفت آدمک آقنی و فکرنی زیاده قیلا
 اویدی آقنی آرطدر. علم ایاسی هر جیره قدرلی و حرمتدی
 قاید بار ساده قدری قولدن قولغه آرتار هر کم جاقسی
 چونکه بول علم بر جوهر در قیمتینه دنیا مالی جیتیبیس، بوندای قمتدی
 دنیاده بولماس. علم بر بتیبی توگوسلمی طورغان خزینه در. بزک بوک
 مالدارمز. آلتون، کمس، و جوهر، طاسداری و نیچه تورلی قمتدی انجومر
 ودخی باسقه دنیا مالداری، بولسون، تیدی یا جوغالادی یا که بر بر قضاغه جولغان
 علم بولسه قانچه جو مصاصاکن آرطابیریدی هیچ بر کمی مییدی کیمو
 طورسون هر وقت جو مصاب او قوتقان صاین آرتادر. ایاسی اجتهاد قی
 او قوتسا ضرور عالم بولار. علم او قوتومن توگوسلمس مثلابر کسی نیچه جو
 نیچه جوز کسلیلیدی او قندره او قندره بارده عالم بولور. خواجه لاری
 داری هم عالم بولار. بول علم هیچ بر وقت بتیبیدی هم اوطقه کویمییدی،
 جاقسی صاقتاسه جوغالامایدی ایاسین بول علم جوغالتبایدی هیچ کمچلیک
 چیلغنه توسر مییدی. ایندی دنیا مالی اجتهاد قیلوب از دیومین بولمایدی. چونکه
 تعالی بایلقنی تللیگین کسیمه بیر برمن دیگین در. آدمک آردک اوندک مونک چور

قیلوب مال از دیمگی الله تعالی حضرتلرینک مال بیرو وینه برسبب در .
 واما علم بولسه بینیت مشقت دانوب اجتهاد قیلوب طرسوب از دیومن
 . چونکه الله تعالی علمدی از دیگین، و مشقت بین او قوغان، اجتهاد
 ب از دیگین، کسینگ علم جولسه تسوب مشقته چوداب صوغنه
 رب، استیغیه کوبوب، بارینیه رضا بولوب از دیگین کسینگ بیریرمن
 بن در .

صونک او چون علم بیک قدرلی نرسه در ، ایاسیده عزیزدر ، علم هر
 دن افضلدر یعنی آرتقدر چونکه علم مین دنیانیه طاوب بولادی هم
 ندیده طاوب بولادر . حضرت پیغمبرمز محمد مصطفی صلی الله علیه
 م بیورمشدر که آدمک دوستی اوچ نرسه در ، اوی ایچنده بولغان
 ک خاتون وبالالری . اوزونک مالداری . صونده بولار قاچه
 ت بولساده مالی جانی چقغاچه چین در . اما اوی ایچبیری بولسه برکه
 قویغاچه برکه بارغانصوک ایچنه صالادی ده ایکی کوزدیرنه آلدیری
 ب جیلای جیلای آیرلوب قایتادی . ایندی علمی بولسه اوچ دوست
 : علمی مین عمل قیلغان بولسه صول علمی قیامتکه قدر چولداس
 ب جانندان کیتیبیدی بیک تماچه قزقته باطادی، تبتی جالغز صراتبایدی
 اوقی اوقی عالم بولور، اگر علمی مین عمل قیلسه آنمن الله تعالی
 بولور، اما علمسز عمل بولماس چونکه هر علمک و عبادتک
 باردر . جاهل ونادان بولغان کسی شرطدارن بلمیس ، مثلا نماز
 غانده نمازک فرض واجبلرنی وسنتلرنی بلمیس صولای رکوع
 گه جاطوب طورار ، کملک قیلادی دانیمه بلمییدی، نمازی توزسز
 مین آص سیاقتی بولور جاهل نادان کسی عمل قیلام دیب کوب وقتنه
 قیلار ، مثلا بلمیگین صوک کون چغوب کیله جاتقانده نماز اوقور،
 ن بایرام کونی یا که قربان بایرامی کونی صوفیلانرب اورازا اوضطار .
 ما عالم کسی بوندای استیردی استی میس . چونکه کون چغوب کیله

جاتاقانده دخی ناغز توس وقتنده وكوننگ كوزى باطاقانده حرامدر؛
 بولاردى بيليدى ، وعيد كونديرنده اورازا اوصطامايدي ، آنكچون اونكده
 حرام ايكي نون بيليدى حرام اسدى استيگين گناھلى ايكينون بيليدى .
 ايمدى بالالر اوقوغان وتربيهلى بولسه اونى هر كم جاقسى كورير . آتا
 آناسى وخلفهسى هم جاقسى كورير ، اوقوغان بالا آتا آناسنگ سوزديرن
 تكدار وقتى مين مكتبكه بارير ، آتا آناسينه بويون صونار . هيچ بر
 وقتده قارسى كيلميس هيچ بر وقت رنجتبيس بالالر بلكدير آتا آنا
 وخلفه حقلى بىك ضرور اولكيندر . اونى بىك جاقسى بلكدير . اولرغه
 قارسى برنرسده ديمكز ، چونكه اولر سرنگ دنياغه كيلوگزرگه سبب دره .
 هم جاقسىلق بين تربيه قىلادر .

(اوقو)

الله تعالى حضرتلى آدم بالالرن وبتون مخلوقلرنى جوقدن بار قىلوچى
 در ، بول دنياده بزديردى جوقدن بار قىلدى ، ايچوگه جيوگه بىردى . بزديردى
 اسلام ديننده قىلدى . اسلام ديننده گى كسيگه مسلمان دىدى . سوننگ اوچور
 مسلمان ديننده بولغان كسيگه اسلامنگ حكم ديرن بلميك ، وعمللرن بلوب
 الله تعالى قوسقان استردى قىلوب طيغان استير ندمن طييلماق كىرىكدر
 اسلام ديننده بلوگه كىرىكتى بولغان نرسه لردى بلدره تورغان جىردى
 مكتب دىدى . مكتبده سبق اوقورغه جازو جازارغه ئويريتىدى . اسلام
 دينيننگ حكم ديرن بلدرىدى هر مسلمانغه اسلام دينيننگ علم ديرن
 اويرينوفر ضرر . تاغده فايلى هنر لىردى اويرينوبىك كىرىكدر .

پىغمبر عليه السلام ايتدى (علم) اوقواوويرينكز بول اوقو علم اويرينو
 الله تعالى قاسنده ايزگو و سىوكدى اس در (علم كل شى افضل من جهله)
 دىدى . كىرىك دنيا عملى كىرىك آخرت عملى اوچون بولسون باردى
 علمدر ، حتى ايكنگ تومين درجهسى اوچاو جابو ياكه اربا استىبو بوده علمدر
 ستاد حضرتلرمز بولاچمه آيتوچىدى علم يعنى بلىگين اوقوبوينچه اس قىلمق

دین جولنده صوغص قیلمق سیاقتی در باسقهغه بلدر و صدقه در علم سبیلی
 (خلالنی) یعنی آدالدی آدمین آیراسن . علم جماخ جولن کورسیتیدی
 همان فایداسز جولدن طیادی جماندیغن بلدریدی . جالغز وقتکله جولداص
 بولادی . جودوب رنجیگین وقتنده کوکلدی آچوب جوانچ بولادی . ایرومیگسز
 وقتکله ایرمیک بولادی . علم سغان شادلق جولدی آچادی محنت وقایغر
 جولن جابادی . دوست لارک جاننده علم لك سبیلی حرمت کوریسک
 دشماندارک جاننده علمك بر قارو سیاقتی در . علم لك سبیلی ایزگو
 جاقسلردک درجه سنه جیتی سگ اولسکین جاقسی لارغه طانص بولاسک . الله
 تعالی فی تانیسن شریعت دی بلیسک جاقسی آشوب جیسنک اوصونک باراده اوقو
 علم آرقاسنده بولادی « جاقسغه ایرسیک جیتیرسیک مراطقه ، جمانغه ایرسک قالارسک
 اویاطقه » تاغک « عالمدیرگه ایرسیک جیبیک طون کیدیرسیک ناداندارغه ایرسک
 قاره چیکبین کیرسک » دیبده آیتقاندار . علم ایپاسنک (قاراسی) صیپاسی
 شهید دیردک قانی مین بریدیدر . بر کسی علم ایزدیب اویوندین چقسه
 اوغان بر فرشته هرزمان جاردچی بولار دیئین . جانه اگرده مولا بوربو
 اولسه اوزنین صوگ جازغان کنابتاری قلمی قاره صاوتی ایکنچی بر علم
 ایپاسنه میراث بولوب قالسه اول کسیگه او جمانخبین سوینچ بیریدی .

علم لك بر در یادر . حکمت بر عالمدار دیکز آیلاناسنده جوریدی و حکملر
 دیکز اورتاسنده جوزیدی . و آل باریوگه علم اویرینودی تلیسبک اول
 بورون اوزکدی اوزک اویریت علم سبیلی بولغان استیرکله کوروب باسقه
 دار عبرت آلسون . کسی علم سبیدی نیچه بلادن قوتلادی . علم صول بولور
 آنک بیین عمل قیلورسک . کیریک اونیر بولسون کیریک شریعت بولسون
 اورنونه جیتکیزیب استیمیک کیریک ، و حرفلرن ابین جیتکیزب عمل قیلمق
 کیریک . نی عمل قیلماکله جیتکیزوب قیلمق کیریک در . کیریک آرباجاصاو
 باسقه نرسه قیل کامل استیسبک اسک تمام بولا . تاغیک نماز اوقوساکن اوصو
 سیاقتی قرأتنی رکوعنی سجودنی وهم رکوع وسجده تسبیحلرن شروط
 الصلاة لارده اینکان عمل فورمنچه شرطلرن و حرفلرن ابین جیتکیزوب

اوقومق كيريك، علم مین قیلو دیب اوصونی اینادی. کیی بریودیر بولادی بریو ایکی رکعت نماز اوقغانچه دورت رکعتنی بتروب قویادی اگرده قرأتنی رکوع وسجود تسبیح لرینی ابدن دقت بین اوقساڭ کسی بررکعت اوقغانه سن ایکی رکعتنی بتوره آلماس ایدڭ .

(مکتب)

مکتب دیب اینادی اونده علم اویرینیدی. علم اویرنمک بیک جاقسی اسدر علم سیاقتی قدرلی دنیا ده هیچ نرسه چوقدر، سونڭ اوچون ملابولغان کسیلیر هیچ بروقت خور بولماس . اوزنڭ اسن هر تورلی جمان استیردن وهر جاوز منیزدیردن صاقتایدی علم. بای بولوغه وفقیرلکنن قوتلوغه سببدر. علم ایاسی دنیا ده هرکم قاسنه قدرلی وحرمتلی بولوب او جماخلی بولادر. بزڭ دینمزه ایرگه و خاتون قزغه علم اویرنمیک فرضدر . سونڭ اوچون پیغمبرم محمد علیه السلام ، دنیا واخرت اوچون فایدهلی علملردی بیسکتینن قبرکه چین هرکمگه اویرنمک فرضدر دیمشدر. لکن مسلمان بولغان کسیگه اڭ بورون دین علمن ایمانن بلمیک جانه اوزنه کیریکتی فرض وواجبلردی بلمک موندن صوڭ باسقه علمگه طرسباق کیرکدر .

(نمازغه جالقالوق)

هر بر مسلمان آدمنڭ موینونه نماز فرض مونی هر کم بلیدی براق کسی نمازغه اوز اوزندن جالقاوبولوب کیتیدی. براوقومایدی ایکی اوقومایدی سويتوب جوروب نمازدن مولده بیزیدی. نمازدی ایڭ بورون کیریکتی استب بلمیک کیریکنر. بارلق استیودن بورون کوڭلکڭ نماز بولسه هیچ بر وقت قالدرماس سڭ نمازدی جیڭل حسابداوغه جارامایدی پیغمبرم علیه السلام آوزندن جانی چیقغان وقتده نماز دیب جاطدی . نماز اوقومین هیچ براس قالمایدی ، دنیا اوچون نماز قالدرماق بیک جمان اسدر . کیی برکسی نماز اوقوب باسقه فایدهدن قالام دیدی . اول بلمییدی نماز سبیلی اوزجانننه بر فایدهدن قالساده الله تعالی اون فایدهمین قایتارار

جاء بالحسنة فله عشر امثالها، صوڭ دنياڭ چوغلنه بولا نمازنى برده قويارغه
 رامايىدى . اسلام ديغنه بولغان كسيگه ايڭ اۆل كيريك بولغان نرسه الله
 لىگه عبادت قىلماقتىر . بودنيانى جوقدىن بار قلغان وهربر جان اييه سن
 يدرغان الله تعالى حضرتلىرىدىر . اچكىن جيگىن نرسه لىرمزدى بيروچى الله
 غانغه كوره كيچه وكوندىز الله تعالىگه عبادت قىلماق وبيرگىن نعمتلىرىنه
 لىر قىلماق واول الله تعالىدىن قورقوب جمان جاراماي تون استىردى قويوب .
 روقىده جاقسى استىردى استىميك . دىنمزچه وعقلمزچه فرضدىر . بو فرض
 بولغان نرسه لىردىڭ اولى الله تعالىنى بىر دىب باسوب وآنڭ بيغمبىرلارنى حق
 بىب بلىمك دىر . ايكنچى هر كوننى بىس وقت نماز اوقومق دىر رمضان
 يىنىدە اورازە توتىمق دىر . باي بولغان كسى زكات بيروب عمرىدە بىر مرتبه
 عبادت قىلماقتىر . هر كوننى جيپىلوب بىس وقت نماز اوقور اوچون عبادت
 نەلر سالغاندىر . هر خلق لىردىڭ اوز دىرىنه خاص بىلىگىلى خانە اويليرى
 لادى . بىزڭ خلقڭ جيپىلوب عبادت قىلاتون جىرى مسجد دىر . مسجددە
 نماز اوقومق ، عبادت قىلماق بىك ئوابلى وجاقسى اسىر . مسجددە اويناب
 بلوب ادبىزدىڭ قىلوب اوتىمق بىك زور اولكىن گناهدىر . مسجدگە
 رغانصوڭ ادب وانصاف بىين اوتورمق كىرىك دىر . مکتب بالالىرى
 ، اولكىن كسىلىرىدىن بورون اوتورماي آرتىدە غنە اوطروب اوقومق
 رىك دىر . مسجد لىردى بىك تازە پاك توتارغه كىرىك دىر . مسجد ولىرسە ،
 تىب لىردى تربىه قىلوب قىراماق امام ومۇدىن لىرنى تربىه قىلوب مىللەردىڭ
 بىن بىرىمىك هر مؤمن مىسلانڭ بورچىدىر . مسجددە هر كوننى بىس
 قىت نماز اوقولادىر . جمعه كوندىرىندە امام خطبە اوقوب خلقىغە وعظلىر
 بىلىيدى ايكى ركعت نماز اوقولور . شۆال آيىنىڭ اۆلىگى كوندە
 رمضان عىدى اوقىلىر . رمضان آيىنىڭ هر كوننى كىچ (يىستو) يعنى بىسىع
 ازاندىنصوڭ بىكرمى ركعت تراوىع نمازى اوقىلىر . تراوىع نمازىدە بىر
 تبه قرآن شريفنى ختم ايتىمك بيغمبىر عليه السلامڭ سىنتىدىن دىر .

دوالحجه آيينىڭ اوننچى كۈنىدە قىربان عىدى اوقىلر . قىربان عىدى اوقۇغان دن صوڭ باى كسىلر قىربان بوغازدايدى يعنى قىربان چالمق واجىدر .

مسجد ، باسقه اويلرگه قارغانده اولسكىن بولادر . هر مسجدده بىر مناره بولادى هم بىر محراب بولادى . مناره مؤذن دىرگه اذان اوقورغه . محراب بىس وقت نمازدى جماعت بىن اوقۇغانده امام بولغان كسىلير اوچون سالنغان در . مسجد ايچىننه بىر منبر بولادر . اول منبر اماملارغه ، جمعه وعيد نمازدارى اوقۇغانده صول منبرگه منوب خطبه اوقور اوچون بولادر . امامدار خطبه لرنده آدم بالالرن الله تعالى دن قورقتوب جمان استىردن طيبوب يعنى استى مىسكه ، جاقسى استىردى قىلوغه بيورادر . هر مسجدده بىر امام و بىر مؤذن بولادر قايسى مسجدده بولغان اماملردىڭ خلقغه نصيحت وعظ سويليمى تورىلقدى كورسيتىبى تىككه امام دق آطن كوئىرچسىلده بولادر . اماملر وعظ سويلىپ تورلقدى كورسيتوب تورمقغى لازم . قاره خلقدار ، وبالالر هر قايوگز نمازغه جالقاولق قىلماى بىك كامل اوقورغه اجتهاد ايتگز دىر .

(ادىبى بالا)

جاقسى آقلىدى بالالر كسىنىڭ نرسه سن آلماي ده ، زيانن تىگز بىيدى . مکتبده بولسه جانندهغى بالالردىڭ ، قلمن ، قاغز قارلنساشرن ، وباسقه نرسه سن آلمايدى ، بولردى رخصاتسىز آلمق ادىبى بالالر اوچون بىك ضرور عىب وگناهدر . اگرده اوصو آينلغان نرسه لردى آلسه اول بالانى اورى دىدى . اگرده اوزى هيچ كمنىڭ نرسه سن آلماي اوزونىڭ قلم ، قاغز ، كىتاب ، وباسقه نرسه لرن جيوب ساقتهسه اول بالانى جىناق بالا دىدى بىر بالا بىر كسىنىڭ نرسه سن طاوب آلسه جوغالتقان ايپاسنه بىر مېن بىلدرمه اول بالانى اورى بالادىدى .

راگز بالالر سز حکیم سیافتی بولگن بر کون سیافتن قایتقان ده بر قالطا
 باب اولی اول قالطانک آوزن چیچوب قاراسا ایچنده سکز صوم
 قهسی بار ایکی مونی کوروبدیده حکیم قایتقانصوگ خلفه، ملاسینه
 پاروب بروبدی ملا آچه جوغالتقان کسینی بالالاردن آزدیتوب
 باطروب ایاسنه بروبدی .

اول آچه جوغالتقان کسی بیک فقیر ایکی اوزی رماططان قسلغانصوگ
 اندهغی بر قلاغه باروب کونی قرق تین نان جومص قیلوب آلوب
 ایتقان ایکی، اوزنک اوج بالاسی بر خاتونی بار ایکی بول بیچاره نک
 قچه جوغالتقانی اوچون خاتونیده بولوک صالوب اور صوب بالالارده
 یلاب آچدیقن هم رماط آچهسی اوچونک قصب بیک عناب کورسیتوب
 اور ایکی. منیکی اگر حکیم خیانتلی بالا بولسه ایسی. اول فقیر بیچاره نک
 بالاری آچ بولوب اوزی رماط برلمغانی اوچون اور صدک عدلسز دیگین
 بیک ضرر کوروتون ایسی .

کوردگن بالالر حکیم قاندای جاقسی بالا بولغان، ایندی سزده صوندای
 بولوغه طرسکز، کسی نرسه سن آلمانز هر زمانه کسیگه جاقسلق قیلوغه
 بر سکز، جامان قدی قیلودن صاقتانکز. حکیم سیافتی هر کم جاننده قدرلی
 برمتلی بولارسز .

سوزدی خطا ایستوب جوابدی خطا بیرگین (اصغص بالا)

بالالر بر یودوگ سوزن ایندن استوب توسنوب بلمی توروب آصغوب
 جواب بیرمیگن! منیکی قاسم بر کونی کوب بالا مین مکتبده سبق او قوب
 وطرغانده صونده ملاصو رایدی قاسمنان «الحمد لله لاشربک له» دیگین سوز
 نای سورهده بلیسنکبه دیبسی. قاسم الحمدده دیبسی، صونده بیتکین بالالر
 بونک او یلامای آصغ خطا جواب بیرگیننه چوقلدا ب کولسوبدی . تاغی
 بر کونی ملا بر جیرگه باروغه آطقه منیین دیب آط ابرتتیه ایلی جوق

صونکسون سبقده او طرغان قاسمده چاقروب آلوب منی! اویسین آیل
 صوراب آکیله غوییدی، قاسم جوگروب باروب ملا آرا صورایدی دیب
 آرا آلوب کیلب ملامینه برویدی ملا بونی دیسه ایناده دیدی. اوزگز
 آرا آکیل دیدگز غوییدی. صو سیاقنی بالار بو قاسم سیاقنی جاغفلاق
 بولماگذار. سوزدی ابدن ایستوب توسنوب بلب اس قیلگذار آصغ
 چالا بولا اس قیلوچی بولماگز. آصغ توسونبئی قاسم قورا بیلیکتیب
 تورساڭ هر کمگه مزاق بولرب کولسی بولارگذار.

آصغ جارامایدی ای بالار * جاڭاس اسیڭ بولسه جورط طبار
 آنغین باروب کرس هر بر اسیڭ * کیریک ایر کیریک بولسون قز بالار
 جاقسی بولساڭ بولساڭ اوزڭ جاقسی * بالار ذهن قوبوب سوزمدی اوق
 اوقومای سبغسڭدی نادان بولساڭ * بولساڭ آخرنده اوزڭ بوچی
 فی طابساڭده طابساڭ منیزڭنین * نادان بولساڭ خور بولارساڭ اوز اوزڭنین
 اگرده تل آلمابتون آحق بولساڭ * جوره بیر هیچ خبرسن اوزڭمین
 باسقه نلڭنی اسی بارساڭ مینین * بولادی هر کم اوزی تنگی مینین
 نادان بولساڭ ایلگیری قوسلا الهای * جوریرساڭ قور بیلرنگ کیمی مینین
 بلاگین قور بولڭ کولیدی مزاق قیابوب * جوریرساڭ هر وقتده عذاب کوروب
 آصغ هر بر سوزڭ اصلین بلمی * نادانلقسن سین جورمه ازاب کوروب.

سلیم

(جاقسی تووسقانداری)

آدییدی بالار بر برسی مین هیچ بروقتده داوستامایدی، اور صبایدی،
 تو بولایس بییدی. بر برسن جاقسی کوروب سیودی. بر برسن ادبکه
 چونکه او بریتیدی، قاراگز سلطان، کچی انیس صالمدی قاندای جاقسی
 کوریدی مکتبکه بارغانده هم قایتقاندی قاندای قاراب جوریدی، مکتبده
 وقتده کییمدن هر قایوسی سن قاراب اوزونه قویادی. بلمیگین سبقدارن
 او بریتیدی، اگرده جیلای باصطاسه حاضر جوواته دی. اویگه قایتقاندی

ئاسى صالحى آرتق جاقسى كورسىدە . هيچ كوندى مېيدى آناسنىڭ
 زن صالحىن جاقسى كوربوتونون بليدى، انيسين اوزنىن آرتق جاقسى
 رگينون اوزنىن كچكنە بولغانلقىن ايكىنون بيك جاقسى آكد ايدى ،
 ئىدى بالالار قاراكدار سلطاندىن غبرات آلكدار . اير تووسقاندار
 ريك قز تووسقاندارك بولسون بربركمىن اورسارغە جارامايدى .
 كىنە دىرككە شفقلى بولكدار . اولكىن دىرنىڭ سوزىن كچكنە دىرككە
 دىكدار . كچكنە لىرگە هر وقتدە اوزنىن اولكىن دىرنىن قدرلىك
 ريك دىكدار . اگردە سول راوشچە اولكون دىرن قدرلسەلر وجاقسى
 رسەلر هر قايسى راحتلى وبغىنلى بولارلر آنا آنالرىدە ھەسەن بردى
 روب جاقسى كوربولر .

(آتا آنا وخلفە حقى)

ادبلى بالالارغە آنا آناسىنە وخلفە سىنە جاقسىلىق قىلىق وآلاردى اولوغ
 مىك هر زماندە لازم در . آتا آناسىن خلفەسەن كىمستىك وخورلامق
 بار جاوزلىق مېنىزدىنەر . اگردە بولاردى خورلاسه واورنسز چىردە رىنچىسە
 يسە اوزىنە فايدەلى سوز دىرگە ، اوزم بىلن دىب مېنىسنىبى كىتىسە
 رى جاقسلىق ايمس ، بلكە بيك نچارلى گناھ اُسەر . آندى بالالار
 چ بر وقت خىر كورمىس . دنيادەدە آخرتدەدە راحتلى بولماسلر سونىڭ
 چون آتا وآنالرىنە وخلفەلرىنە هر زماندە جاقسىلىق قىلورغە طرسورلر .
 جاقسى بالا كوكلدىن بوزا تورغان سوز دىر سويلەمسىلر . خلفەلرىنىڭ
 بىلگىن سوز دىرن تكداب تورلر . خلفەلر هر وقتدە مكتىب شاگرد .
 نىڭ جاقسى وادىبى بولولرى اوچون سويلرلر . جمان وادىبى
 دىن طىبوغە طرسورلر . سول سېمىن خلفە حقى آتا آنا حقىن آرتغراق
 غدر . چونكە آدم بالاسن هر تورلى جاقسىلىقغە كوندروب توغراق
 رسە توچىدەر . اگردە آتا آناسى بالالرن اوز دىرى اوقتسەلر آتا آنا

وخلفە حەقىقە بولادى. سونىڭ اوچون ھەر قايمۇز آتاآنا و خلفە حەقلىرىنى بىك جاقسى رعايە قىلۇپ ماقتاملىق . سوزدىرىن تىكئاماللىق بىك ظور غىب وگناھ اُسدر .

(ادب)

كسىنىڭ آقلى بولسە ادبى ھەم بولسۇن ادب عەقلىگە ملازم نرسەدر . آقلى اوستنە ادب نورعلى نوردر . اولوغلى آقلىمىن ادب بىن امانسلىمىن يعنى توقۇمىمىن ايمس . بىرىودىن صورادىلر دىدى سىنى كىم ادبكا اويراندى دىدىلر . آيتى نادانداردۇڭ ادبىزدىكى نىن و ناداندىغىن عبىرت آلۇپ صاقتادۇم ادبكە اويرىنىس دىدى . آقلىدۇڭ قىدرى ادب بىن بايلىقدۇڭ قىدرى جومارلىق بىن . قوت دۇڭ قىدرى باطلرلىق بىن . كسىنىڭ قىدرى صقالمىن ايمس . ھىر بىر اُسۇڭ ھىر بىر عەملىدۇڭ ادبى بار طھارت و نمازدۇڭ ادابى بار اچىب جىودىڭ ادبى بار . صاتۇپ آلۇدۇڭ ادبى بار ، جاتۇپ تورۇدۇڭ ادبى بار ھىر نرسە . ادبىز بولمايدى صوڭ اى بالالر اسدىرگىزدى دقت بىن ادب بىن فھم

لاب اويلاپ . بىر بىرگى آقلىدا صب اُسئىوچى بول .

ادب دىگىن بىك كىرىك ھىر بىر جانغە * خصوصا بىگىرىك كىرىك اوقوغانغە اوبى قىرى بارى بىر جورى بىرگى بىر * بارى بىر اوقوماغان نادانجانغە بالالر اوقۇگىز دار طلب قىلۇپ * اوقوغە مال جانگىدى صرىف قىلۇپ دنيا اخرىتدە فايدەسى كۇپ * جاتارسۇڭ اوقوساڭدار غرق بولۇپ بالالر اوصو وقت اوقور وقت * ملتكە خىدمت قىلۇپ كوتىر وقت دشماندۇڭ طھاننىدە كۇپ ازلىك * ايندى بىز قوزغالماساق اوتىر وقت

(تازالىق)

تازالىق بىزك دىنمىزدە و عەقلمىز قاسنىدە بىك اسكىرمىن تورغان بىر اُسدر ھىر تورلى نچىلردىن تازالىق لازىمدىر . تازالىق بىك ماقتانلىشى جاقسى نرسەدر . كوڭلۇڭ شادلىغى سەبب بولغان اسدر .

یعنی نینکدی . قولدارکدی . بینکندی . باسکدی . وکیمدیرکدی
جورگزو هیچ بر جارامای تورغان اُسدِر .

ووکسینک کییمی ایسکی بولسه عیب ایهس . اما کر بولوب جورسه بیک
ر عیب در . اوستی باسی ، بیت آوزی مورنو تازا بولغان بالا هرکم
منده قدرلی و ماقتاوی بولارلر ، کر بولغان بالا قدرسز و ماقتساوسز
ر . اوستی باسی کر بولغان بالانی کورگین وقتدارنده یا که جاندارینه
گین وقتدارنده جیرینیدی .

ایمدی ای بالالر ، هر قایولرکز پاک و تازه بولوغه طرسکز ، جوزگزدی
رگزدی جووب طهارت آلا تورغان اوزدارگزدی نچساردن تازه قیلکز ،
برده بر بالانک چاچی طرناغی اوسوب اوزون بولوب کرلیب جورسه ،
که مورنونن بوغی آغوب تورسه ، اوستی باسی وکیمدیری کر بولسه
ل بالانی سز اوزکز جاقسی کوریرسز یا ؟

اُرینه جاراتبای سز ، ایمدی ای بالالر ، بر بالاده صوندای جاراماغان
سه کورسیکز ، اونان عبرت آلوب سز صاقتانکز .

چونکه اول بالا سیاقتی سز اوزگزده جمان بولساگز ، سز دیده
راتماس لر . ایمدی اوستکز ، باسکز وکیمدیرکز پاک و تازه بولغان
اقتی کوکلدیرگزدی جمان جاوزدقن و ادب سزدکن ساقتانکز ، الله تعالی
منده و آدم بالالری فاسنده بیک قدرلی و ماقتاوی بولارسز ، هم اوزکز دک
سکز و تنکز طنچ بولوب دنیا و آخرتده راحتلی و قدرلی بولورسز .

(اچیق جوزدک)

بالالر بربری مین جاقن بولوب یعنی کوروب آماندا صوب سویلیسکین
منده الغی کولر جوزده و تاتتی سوزده اولهق کیریک بولور . جمان سوز
بلیودن صووق توستی بولودن ، کوکلدیرگده گنه صاقتاوچی ، الغی جماندق
بیلوچی بولماوغه سعی اجتهاد قیلکز . آنکچون کولیر جوزدی و تاتتی

سوزدی بولغان کسلییر هر کم جاننده ماقتالمش بولوب جاقندق قیلارلق
 آچق کولیر جوزدی بولار لر . هر کمئک بولار بولماس عیبی صناب
 جاقن بولغان کسی سن ایکیده برده عیب داب و خورلاب جورسه دوست جاقن
 کسلییردک بارنین آیرلوب آخرنده جولداس سز جالغز قالور . یاکی کیی بر
 کسی بولادی قباغن تویوب رنجی گین کسی سیاقتی توسون صووق قه سالوب
 کسیگه سوز آیتساده جارتوب سویلیمیی ، تیرس قاراب کوبرلیب هیچ کم
 بایقاماسدای قیلوب سویلیمیی . بوندای بیك آورلقبین سویلیگینی اوچون
 هیچ کم استیبیدی استیسیده چالا استوب توسنوب بولمایدی موندای بولمای
 آچق جوزدی بولسکز .

(فایده لی تورلی سوز)

بالار طرسوب حتی قلدی قرق غه جارمی لازم - علم طوز سیاقتی اچچی
 جرگه ده جارار ، بال سیاقتی توچچی جرگه ده جارار . - علم آدمغه جوك ایمس ،
 صونده ده اوزی جیکلده ایمس اول سیاقتی آور بر نرسه بولماس - استلگین
 طاص جیرده قالماس ، فایده سین کورگین نرسه نی قدر سز قیلما - عمر اینماک
 الله غه عبادت قیلماق در . کوندز تون دی برگین خدا ، رزقکنی ده بیرور
 جوقدق آقلدی آرتدورور . طرسقان کسی هر وقت طوق بولور ، جالقاوده
 هر وقت جوق بولور ، آور آسکه قایغرما - الله دن امید سز بولما ، طارچیلق
 کورمیگین اونک نی ایکی نون بلمیس ، جالقاولقن جمان نرسه جوقدر .
 آلتون جیرده جاتقانمین جیز بولمایدی * ایکی جاقسی بر جیرگه کیز بولمایدی
 ایکی جاقسی بر جیرگه توری کیلسه * محبت سز آراده سوز بولمایدی
 آلتوندی نادن طوطسه طوفراق بولار * علم طوطسه طوفراق آلتون بولور
 نادانک هیچ بروقت قدری بولمای * اوصلائی دنیا و آخرت بیك خور بولور
 نی سویلسه اوز سوزن اوزی بلمیس * قودق طورسه آلتن کوزی کورمیس
 نصیحت قیب قانچه آقل آیتصاداغی * آقلدی آدم نادان نلک صوئنه ابرمیس

ناداننى صاصىق جيمس ايبىسكىگىنگە * آوزدۇڭ دامىن بوزارتىس دىگىننە
 بىكى نادان قوصلما داۋىدا (صوب) * سوز بىرمىس جانداغى ھىچ بىر كىمگە

محمد سەلىم

(تەربىھلى بالا)

تەربىھلى بالا ھەر ۋەقت اوزىنىن اول كىم بىردى صىلاب قىدرلى كورۇپ
 ۋە مېنىچىلك قلوب كېچى فېل بولادى. اوزىنىن كېچىكە دىرگە فايە تىگىزگۈچى
 قىقتلى بولار. ھەر كىمىڭ قانداى ايكىنۇن بىلوب اوزىنۇنە قاراي خىدمت
 بىلار. ھىچ كىمىڭ كوڭلون قالدۇرماص. قولنىن چاماسىنىن كىلگىن قىدر
 بىر كىمگە چاقىسلىق قىلوغە طرسار. ھەر ۋەقت ۋە ھەر زىمان چاقىسى ۋادىبى
 بالا بولورغە طرسار. اوزىڭا كىم ايكىنۇن بىلوب چارامىتون اُستى قىلماص،
 ھىچ كىمدى آلاماس ھەر ۋەقت تورالق قلوب تۇرى بالا بولورغە طرسار.
 ئالغان اوتروك سويلىمىس. ھىچ بىر كىمىڭ مالنە جاننە اوزىنە زىيان كىلتمىس،
 بىر سوزدى اوزىنۇن غنە سويلىر اوزىنى ھىچ بىر سويلىمىگە طرسار. چاراماغان
 بوز دىردە ھىچ بىر ۋەقت سويلىمىس. جوزىنە سوزىنە ۋە ھىچ باسقىە اُستىرنە
 باسقىە كىسلىرگە فايە قىلوغە طرسار. فايەسىز اُستىردى ھىچ زىياندى
 ۋە سەلردى ھىچ بىر قىلماص. ھىچ كىمىڭ يا اوزىنە يا ساتوب آلووينە يا
 باسقىە نرسە لىرنە زىياندى بر اُس قىلماص. چىمان بوزۇق كىسلىرمىن جورمىس
 ۋە زىنە چارامى تورغان يا ايسە بولدىر الماى تورغان اُسكە ھىچ بىر ۋەقت
 نرسىمىس. ھەر بر اُسكە تورالقنىن آىرلماص جورىس طورسە سويلىپونىدە
 دىبىگىنە بولور. اوزىنە بىر بىر فايە ايتەر اوچون كىسنىنى آلاماس،
 ئولۇندە بولغان اُستى اُستىم دىوب ناندۇرماص. اگىردە قولنان كىلسە
 بىك شادلانوب اُستىر. بىر آدمىڭ چىمان اس اُستىگىنۇن كورسە
 اوزىنىڭ بىتتە آىتباس. بىر آدمىن چاقىسلىق كورسە اوزىنىڭ اوبىنان
 ھىچ چىخارماص ھىچ بىر ۋەقتە اونۇتباس، اول كىسگە ھەر زىمان چاقىسلىق
 قىلوغە طرسار. اگىردە بىر چاقىسلىق قىلغان كىسىنىن چىمانلىق كورسە

هیچ بر آچولانبای اورننه توری کیلگنیه جاقسیلق قیلوغه طرسار . اوصر
سیاقتی بالا دنیا و آخرنده راحتلی و دولتلی بولورلر .

(سبق غه کوکلدی بالا)

محمد کریم بیك جاقسی اوقی بله در . چونکه هر کون مکتبه بارا خلفه سی
سویلیگین سوزدیرن بیك جاقسی طکندایدی هم بیك توسنوب بلیدی بیك
کوکل قویوب کتابلردن عبرتلی حکایه لر اوقیدی . سبقدن قایتقانصوڭ
آتا و آناسینڭ قوسقان جومسنارن اُسنبب بترگین صوڭ . قولینه کتابن
آلوب اوکداب طوروب اولارغه بیك جاقسی عبرتلی حکایه لر اوقیدی .
آتا آناسی بالادارینڭ بیك ادبلی اوقووینه قوانوب شادلانوب ایکنچی
بر عبرتلی کتابدار آلوغه آقچه بیرلر .

بوکوننی آتاسی مین، بر توغان اُنسی کیلیگین ایدی اول کسیه محمد
کریم نڭ سباغن بیك جاقسی بلگینی اوچون بر بیك جاقسی و عبرتلی
کتاب بیردی . منه محمد کریم اوقو و جازو بلگینی اوچون . قانداي
بختلی . هر کم قاسنده سویکتی بولدی هر کم اوغان جاقسی نرسه لیر بیردی .
ایمدی سرده صولای بوا ساکن سز دیمه بیك جاقسی کوریر . هم بیك
بختلی بولورسڭ .

(سبق غه کوگلسنز جالقو بالا)

احمد محمد کریم سیاقتی ایمس اوندان بختلی ایمس ایدی . احمد
محمد کریم دن اولکینریك بولاسده اونی هیچ کم جاقسی کورمیدی . چونکه
احمد بیك ادبسنز و بیك جالقو ، سبق اوقی بلمیوچیدی ، سبق اوقوغه جاز
جازوغه برده طرسبایدی سبق وقتنده سبقغه بارمایدی . آتا آناسی احمد
سباقغه مکتبه اوقورغه جبیرسه ده احمدڭ بارغیسی کیلمییدی . اگرده سبقغه
باروغه چیتسا جولده جولقغان چمان نادان اویونچی بالالار مین جولغور

یئاناب وقتون اوتکزیدی، کوب وقتنه مکتبهکه سبق وقتنه بارماينچه لالار سبق اوقوب بتریر آلدندانغنه بارادر . سبق آراسنده دالانغه نغانده بالارمین اوینامای اورصبای، داوصطامای، اوستوباسن بلغان، یمدیرن جرتوب بتره در . خلفهسی سبق بیرگین زمانده، خلفه سینک زردیرن تکدامینچه جانجانغه قاراب آلاکداب اوتورادر . ایمدی بالار: یلاب قاراگز، اوصوندای بولارمه آقلدی بالار . خلفهسی هر وقت جزا ره، دوره صوغار، کوب وقتنه هر تورلی جازالر قیلار .

سبقدن اویونه قایتقانده اوی ایچدیبری سوز آیتسا تل آلمایدی آتا یاسنک سوزدیرن تکدامایدی . صونک اوجونده کوب جزالرفه جولغادی . زی قانچه اواکین بولسه ده جاص بالارمین اوینایدی، اوینده طماقغه کیلیب تورلی جزالرن آادی، ایمدی بوندای بالانی کم جاقسی کورسون . نکه اول بالا اوقو جازو بلمیدر . اوزی بیک ادبسزدر . سزیدر بوندای جاقسی اجتهادلی بولوغه طوسکز .

(اولکیندی قدرلیوچی بالا)

حمزه نك قیلغان استیری بیک ادیددی و بیک جاقسی کورنیدی بیک د بولاتون استیری بار . جولقغان کسپلیرگه سلام بیروب اولکین یلیردی کورسه بیک اولوغلاب سلام بیروب قول آلسوب تعظیم قیلار . ییریك قاندای بولسون فقیر بولسون بای بولسون بردی هکوروب هیچ یماساده سلام بیرورلر . . . بو حمزه بیک جاقسی اولکین کسپلیردک رو ایکینون بیاسه یا که بر بر حفاده جابرقی ایکینون بلسه هر وقت زک حالدان بلوب اولارک جاننده توبین چیلک بین گنه ادبدی گنه مق بیک کیریك اسدر .

اولکیندیرگه حرمت اینکین بالا هر کم جانند سویکتی قدرلی بولور .

هر کم اول بالانی جاقسی کوریر . هر کم اول بالانی بیک جاراتار . هر کم صی قیلار . بو حمزه ناک اولکیدی بردی حرمت قیلغانی اوچون هر کم تاگر جارلقاسون آیطوب ایندگو دعا قیلار . ایمدی بالالر سزده حمزه سیاقسی بولگز . بوندای بولساگزدار هر کم جاقسی کوریر . و هر کم جاننده قدرلی حرمتلی بولارسز جاقسی کورگیندیری اوچون بیک کوب دعالر قیلار لر .

بول اولوغلردی حرمت قیلو توراسنده پیغمبرمز محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم بیک کوب مبارک نصیحت سوزدیر سویلیگین . صوناک اوچونده بیک اعتبارلی بولوب اولوغلاردی راضی قیلاتون اسی استیکزدیر . دنیا و آخرتده بختلی بولوب مراد لرگزغه جیتیرسز . هم الله تعالی هر قایولرمزدی مقصودقه جیتوگه نصیب اینسون .

(آتا آنانی جاقسی کورمیی طوغون بالا)

بر آوله برکسینک آتا آنالارن جاراتبای طوغون بر بالالری بولوبدی . اول کسیلیر بیک فقیر جاری کیدی بولسه لرده بالالرن اوقوتار اوچون بیک ترسغان اجتهاد قیلغاندار ایکیمن . بالالری بروقتنه بیک بای بولغان آتا آناسن تربیه قیلماق بیک کیریک بولسه ده اول بالا بیک ادب سز جمان منیزدی بولغان . آتا آناسن تربیه قیلوب کوتبیک بلای طورسون . اول بیچاره لاردی بیک رینجتمکین . هیچ بروقت جاندارنه کلمیوچیدی . چونکه اوزدیری بای بولغان صوگ کیمدیری بیک جاقسی بولغان . اما آتا آنالارنک کیمدیری بیک نچار جمان ایدی . اوزی کینسیه اولاردی کیندرمیگین ایدی . ایمدی آتا و آناسی بار عمرلرن فقیر لکده شغقلکده اوتکزوب بالالرن اوقوتساده . بوندای رینجتمکینی اوچون جاوز (بد دعالر) قیلوب اولوبدی .

الله تعالی حضرتلری اول بالانی . آتا آنالرن تربیه قیلماوی کوتبیگینی

وچون، اوزىنىڭ كىيىمى - فقير - چارىلى قىلدى. اوزومىن بىرگە چورى طوغون
بالا لار دە بونىڭ آقلىق زىمانىنى بولغاى اوچون ھېچ بىر نەرسە چارم شىقت
بىلمىدى. ايندى كور دىگىز بە بالا اولدە نىندى بىمى - ساي ودولتلى
بولغان ايدى.

لىكىن آتا آناسىنى تىرىپە چاقىلىق قىلماغانى اوچون . اللە تەالى قالاي
بىز سىنى بىردى . اكر دە آتا آناسىنى تىرىپە قىلغان بولسە ايدى . ھەر زىمان
بولتلى بولوب دىن ياد دە بەختلى بولوب آخىر تەدە جوماعىدى بولور ايدى .
بىمى اللە تەالى ھىزىرتلىرى ھەر قايلور كىز دى ادبىدى انصافى قىلوب آنا
نالىر كىز دىڭ اىزگو دىعالرن آلورغە نصىب ايتسون (آمىن)

(آتا آنانى چاقىلىق كورىتون بالا)

بىر كىيىمىڭ صادق آطى بالا سى بار ايكىن . بىو صادق بىك آقلىدى ،
دبىدى بىك اجتهادلى طرسىم فاز اطاعتى بالا بولغانغە كورە آتا آناسى
ونى اوقوتو اوچون بىك كوب آخىر لىر اوسطاب اجتهاد قىلغان .
صادق آتا آنالارنىڭ آخىر لارنى اوسطاب اجتهاد قىلغاندارنى چوقغە
بىرىمى مەكتەپە سىبغە بىك اجتهاد قىلغان .

ھىم ادبىدى منىزدى عالم بولغان . مەكتەپنى اوقوب چىققان صوڭ عالملىكى
بىلى بىك كوب آخىر تاووب آتا آنالارنى ھېچ بىر نەرسە استىنىمى ھەر وقت
بولاردى كوتكىن . ھەر وقت اولار دىڭ جانونە باروب بىك چاقىلىق كوروب
بولىسوب كوكلى بىرن كوتىروب قىز دى كىتابدار اوقوب ھەر وقتىدە
بالانداندىغان . ھەر وقت سوز دىرن اورنونه كىلتىروب قىر ، ھىمىت قىلوب
بىر بە لاگان . صادق اوزىدە اوزىنى قىلغان چاقىلىق دارى اوچون كوكلىدە
ھىمىتلىگان . ھىم باسقە كسىل بىر دىكە آتا آنالارنى فقير كسىل بىرگە چاقىلىق
بولورنى امىد ايتىدى ايكىن ، صادق چاقىلىق بىك ادبىدى آقلىدى بولوب
بىق دارنى بىك طرسىب اوقوغان . ھىم مەكتەپنى چىققان صوڭ ھېچ بىر چىمان

اسدیر قیلماي هر وقتنه اوزينك آسنه بولوب باي ودوليتدی بولغان .
 صادق اوزیده خاتون آلب او یلینبوب بالا چاغالی بولوبدی ، صادق آتا
 آناسن جاقسی گوروب تربیه قیلغانی اوچون صادق دیدنه بالالری بیک
 سویوب جاقسی کوروبدی . آخر عمرنده بیک تربیه حرمند اوتمشدر .

(آقل)

ای بالالری! سز دیرگه معلوم بولسون آدم، باسقه حیوانداردن آیرماسی، نی مین
 بولادی، بلمیگینن اویرینیبیک ، جمان نرسه دن طییلوب جاقسی نرسه گه
 کونبیک ، جاقسی منیز اویرینوب جمان منیزدن طییلماق بین ، هم اوقو
 علم آقل او یلی بولوب سویلیوی مین بولار .

بوسوز بولسه علم دیگین نرسه یعنی آدم بلمیگین نرسه لرن بلمیگین
 دیردن اویرینوب بلمیک و کتابدن اوقوب بلمک مین بولار . آدامدک
 آدامدغیده اوصوندای بلو مین جمان جاقسنی آیرو مین بولار . ایمدی
 بالالر آقدی قارانی آیرب طانی باستاغانصوگ جمان نان قاچوب جاقسی
 نرسه گه کرسو کیریکدر مثلا جاص آغاچدک قیصق جیرن توزیتو بیک
 اوکای بولغاندغی سیاقتی جاس بالا وقتنه جاقسی تربیه ده بولسه توزلو
 بیک اوکغای . ایندی جاس وقتن جمان ناداندارغه جولداص بولمای،
 توزو تربیه لی آدامداردن اولگو آلاتون کسلیلیر مین جولداص بولماق
 کیریک ، جاصدقده توزیلمیسه . اوسکینده بیک قیین بولادی سوزدک
 قسقه شی حاضر وقتدار بیک قیمتلی بولغانغه کوره . آز وقتنه کوب نرسه
 اویرینیبیک کیریک، بالالرجالغز او یون اویناب او مراوتکز بی جاصدن آق
 فایدلی نرسه گه کرسو کیریک ، هم بالالردک صولاچه بولووینه آتا آنالری
 سبب بولوب جول کورسیتبک کیریک .

هر وقتنه نصیحت داب جمان نرسه دن جیریندروب . جاقسی نرسه گه
 سویندرو کیریک بولادی ، علم وهنر آلوغه وباسقه نرسه لر بیلوگه آتا

آنا سبب بولادی . جاس وقتده هر طرفدن جاقسلف كورسه اول بالا هيچ
 بر زمان همان بولمايدى ، بيگريكنه بالانى توزو جولغه صالحوب آچقوچى
 جبر مكنب در .

صول سببىن بالالردى جاقسى تربيه قيلول مكنبده او قتماق كيريك .
 حاضرگى زمانده بزرگ قزاق ايچنده مكنب جوق . انشاء الله او قوچيلردن
 بزرگده بلاماز آرسطاندار چغوب علم جولون آشار .

(بالالرغه آيتلغان سوزدير)

اي غيراتدى طرسب او قوچى بالالر . سزدير دك بول او طرغان
 ويلير كزدى مكنب ديدى . آلدار كزده سبق او يرينوب او طرغان كسينى
 خلفه ديدى . بول ملا ، خلفه بولغان كسى ، سزدير دك دنيا و آخرته راحتلى
 بختلى بولو كزغه اولسكين سبب و جار ديمچى بولغان او قو — علم — بلو
 بيگين نرسه لردى او يرينوب چيدر . قول كزغه او صطاب او طرغان نرسه نى كتاب
 ديدى اول كتابىن كيريكنى بولغان سوزدى او قودى او قوب بلسيكى
 لله تعالى نك بربلگى پيغمبرمزدك حقلغى بارده صونده بولادى . ايمدى
 سزديردى مكنبكه سبغه جبيروچى آنا آنالركز ياكه باسقه بر جاقندار كزدر .
 ولار البته سزك علم او يرينوب دنيا ده و آخرته بختلى بولسون ايچون
 سزدى مونده جبيريگين . هم سزدير دك علم آلوب عالم بولوب ملنكه خنمت
 يلولر كزدى هم جاقسى كسى بولوب اخر عمر لرنده دعاچى بولولر كزدى از —
 ييدى . تاغده سزدير دك بولاچه جبولوب او قو كز او چون بول اويدى صالحوچى
 سينه سزدير دك جاقسى ملا بولولار كزدى از ديدى .

ويلا ب قار ساكز سزدير دن قدرلى وبختلى كسى جوقدر ، او يلا ساك تبتى
 اچه كسى سزدير دك راحتلى وتوفيقلى بولو كز ايچون طرسالر . ايندى اولار دك
 ونجه طوسوب قيلغان جاقسلفدارى او چون سزديرده خير دعالر قيلول او ميديرن
 وسقه جبيرميسكه طرسو كيريك . ايندى سزدير بايقاماي ياكه او قوماي

طرسبای او قوغاندار گزندی کوئلده طوطبای دانیکلی بلمی او یون مین عمر او تکزوب بوسقه قالسا گزدار سزدیردن بختسز سزدیردن آقلسز هیچ بریوده بولماس ایندی بولا یچه بولغانصوگ البته طرسباق کیریك. سزدیر اوز دیرگز طرسب او قوماسا گز سزدیرگه قیلاراق هیچ بر حیلله جوق . قانچه طرسوب او قو ساگز صونچه کوب بلیرسز . قانچه بلوب ملا بولسا گز صونچه قدر گز آرتوب ایلگه سویکنی بولوب اللهغه جاقن بولار سگز . آدم او چون راحتلی بولودن باسقه کیریك ایمیس ، سزدیردک بختلی بولو گزغه آستیر بارده حاضر . اوز گزگه قانه قاراب طور . اگرده اوز دیرک کوئلدی بولسه گز باریده بولادی .

(طرسو قالای بولادی ؟)

طرسا توغون بالاسبقغه یعنی مکتبکه باروده آکی سنین قورقوب یا که خلفه سنان قورقوب بارمایدی . اوزی کوئل قویوب باروغه طرسار . اوزنه فایده ایکینون بلیر . کیلیتون آلداغی کونک راحتک بولو هم الله تعالی ننگ سویگین قوی بولو ایچون دیوب بلوب جوریر .

هیچ برکون سبق دن قالماس و صوغه ده قالماس . آلغان سباغن کوئل قویوب او قور هیچ بر او مو طباس . او مرنه او مطباسطای ایتوب کوئلونه سکدیریر . هرکون او قوغان سباغندن قانچه فایده ایکینین بلوب هم جازا بارار . آلغان سباغن بلمیگین جیری بولسه اونی صول بلمیگین کوبنچه طاضطاب کیت بیس هیچ اویمالاینچه ، قورقوبینچه قایطا قایطا صوراب او برینیر .

هر وقت خلفه ننگ آیتونونچه جوریر . اول آیتقان سوزدن هیچ برطار طنباس . او قوغان سباغن بلمی کیتودن جهان اس جوغن بلیر . بولا یچه ایکینون بیک توسنوب بلیر . صوننگ او چونک اوزی او قوغان سباغن بلمی کیتیبسن ، نیچه مرتبه او قوب هر توری اویلاب و فکرلاب کتابن جاوب صونصون آلغان سباغن جاطقه سویلیوگه او برینیر .

یاکه ایکنچی باسقه برکوریگین کسی آکتاب بلیردی ایتوب جازار ، هم او صلا یچه هر اسینه اجتهاد ایتوب طریسار .

قسقه سی قالایده بولسه او قوب فایده ایتوب بیلوجاغن اویلار .

(صوقر آدم)

برصوقر كسى ، اويونه كيريك جارق نرسه آلو اوچون بركونى بازارغه تاروب . بازاردن براز نرسه لر آلب قايتوبدى . آلمان نرسه لرى بىك جمان نرسه ايكىن .

اوزى ايكى كوزى بردى صوقر بولغانصوڭ آلمانونڭ جمان ايكىنون بلميدى . بروقتده كونديرده بركون كوزديرن قاراتار اوچون هم كوزنڭ جازلوى اوچون دارگير چاقروب قاراتوبدى . دارگير بو صوقر فاتون دڭ كوزديرن قارار . هم كوب دارولر قىلار . سويتوب كوب قندار قاراب قاراب الله اونڭ ساعتن بىرگين صوڭ جازبى ، اماناغى كسى بايغوص كوزى جازلغانصوڭ بركونگى بازاردن آلمان نرسه سن باراب كورسه بىك جمان ايكىن دگن بلوب كوزبى . ماناغى دارگيرگه لاجاوبدى مينم جاقسى نرسه لرمى آلبسن . بو جمان نرسه نى اورنونه ويوب سڭ ديب دارگير دڭ جاغاسينه جابصوب اورصوب ، دارگير دڭ قىسن بىرهميسكه اويلانوبدى . دارگير بايغوص نى قىلارغه ده بلميدى . روق مين سزڭ هيچ برنرسه كدى المادم هم الماصطر مادم ديسه ده لمابدى . آيتوبدى سين كوز صوقر وقتنده قانداى نرسه جاقسى نداى نرسه جمان بلميوچيدڭ . ايندى كوزڭ جازلغانصوڭ جاقسى ئاندى كوروب آبروب بلدڭ ديب كوچكه قوطلوبدى .

(بوسوزدن فايدة)

آدم بالاسى نادان وقتندك صوقر كسى سياقتى در . جاقسى مين جماندى هيچ بىيدى . تبنى آيرمايدى . اوز نڭ قىلغان و استيگين استيرون بىك جاقسى ب اويلادى .

آگرده اوقى بلسه ، جازو بلسه كوزديرى آچاغان يعنى جازلغان كسى قتنى هر نرسه نى اوقوب اويلاب بله باسپايدى . صونڭ اوچونده بالا

وقتندن آق بيك طرسوب اوقى و جازا بلميك و بلاميگين سوز دبرنى خلفه لارندن صوراب بليرگه كيريك در .

ايندى : اى بالالر . هر قايسكز ناچار جمان و ادبىز استيردن طييلو ، جاقسى و ادبىلى استيردى قيلوغه ترسكز . جاسلقه و قنكزده استيگين استيركز ، قارتايغان ده . جاسلق زمانداركزدى ايسكه توسروب اويلاغانده هيچ بر كوكلوگزدى بوزتون براسكه ده توغرى ، كيلميوكز آنكچون دنياده جاقسلىق و بيك اولوغقدر .

(اوتروك سويليوچى بالا)

اوتروك سويليسبيك بيك جمان منيز و بيك آقلسز دق در ، اوتروكچى بالا الله تعالى نك هم آتا آناسينك و خلفه و باسقه كسيليرك دشمانيدر . اوتروك سويليسودن بيك صاقتانو كيريك . اوزك قانسداى ضر اولكين اس استيسيكده اگرده اوتروك آي طبباى راسن توراليغن سويليسيكده هيچ بروقتده اوتروك آي طبباساك قانسداى جمان ضر اسدين قوطلارسك بورونغى لرمز آيتقان « اوتكر پچاق قنغه قاص * اوتروك سوز جانغه قاص » ديگين منه اوصو سوز دينده بلندى اوتروككده بيك جمان فايدهسز ايكيلى .

اوتروك سويليوچى كسى اولكيندير قاسنه هم جولدا اصدارى قاسنه اعتبارسز بولوب خور بولور . اوتروك سويليسه طوغون كسى يعنى اوتروكده اويرينگين كسى كوب وقتده جالغانچى لغى اوتروكچى ايكيئون بلنسه بيك ضر اوياطقه قالار . كسيلير كوزنچه اوياط نرسه استيودن ضر اولكين اوياط بولماس .

ايمدى هيچ بر وقتده اوتروك سويليمى تبتى بروقتده ده ، اوتروك سويليسوگه اويرينبيكز . تورى سوزدى بولكز بويريت اوتروككز چيقسه ، ملك قايطارا درست سويلى سيكزده . سزك سوزكزگه نانباص ، سز قارسى

طور و گز، هیچ بروقتند او تروك سوز سويليوچى بولماگز. دنيا و آخرتد
 او تروككن بلاجوق. او تروكچنك آطى برچقغانصوك هيچ بريوده اونك
 درست سوزنه ناباص. بر او تروكچنك او بوجانوبدى صونده ماناغى كسى
 ايقايلايدى جانون بارادى ديب ايسنوجيلىر هيچ برسى نانبايدى. منيكى
 بالالر او تروكك قانداى زياندى ايكيئون كوردگز. هم او قوب بلدگز
 ايندى سزدير برده او تروك آيضا گزدار.

(علم = بيلو)

آدم بالاسينك تركديكى وراحتدى بولوى ايچون علم دن باسقه هيچ
 بر دارو وقارو، اونداى قوتلى هيچ بر نرسه جوقدر. كم او قو علم بلسه
 ول كسى راحتدى بختدى الله تعالى نك سويگين قولى بولور. الله تعالى
 آيتقان بليگين كسيلير مين بلميگين كسيلير بر بولارما البته بر بولماس
 ديب هم پيغمبر صلى الله عليه وسلم آيتقان علمدى بيسككن باصطاب
 بمرگه كرگينگه ديين. يعنى كچكنه وقتدن باصطاب اولگينچه الغى علم
 زديب علم جولنده بولگز ديب. بو سوز بوينچه كهيگه عمر بو يونه
 نرسه ده جاتوب اوزيى او قوسو كديرىك كورنسه ده سبق او قوب علم
 زديودك ايك جاقسى وقتى جاسدق صبى لق زمانيدر. بر آدم صول
 صبى لق زماننى بوسقه او تكزى طرسب او قوسه. مكتب دارده او يرينته
 چون علم دردى بلوب تمام ايتوب چيقسه اولكين بولوب اوسكين صوك
 كتب كه بارماى آق اوزى توسنيردىي كتابداردى او قوسه عالم لردى جاقسى
 وست كورسه، اولاردن فايده آلو جولند بولسه، بلميگين نرسه لرن بلوگه
 نرسسا بو كسى البته عمرنده علم او قو ازديوچيلىردن بولوب پيغمبر مز صلى
 الله عليه وسلم دك آيتقانون اوزنونه كيلتروب قوسوى بوينچه جورگين بولادى.
 بر كسى او قودى بلسه جازا بلسه صول علم جته، صول علم برلن آدم
 بالم بولا، ايندى صول علمده جيتيدى ديب علمدى صولايفانه حساب

قیلماگز دورست اوقی جازا بلو بیك اولکین اس . صوندهده بولای بولسهده علم دڭ ایك برنجی بولیگی گنه : اگردہ بر کسی بوندن محروم بوض بولسه اول وقتندہ اول کسی مین حیواندر آراسنده آیورما باری سویلیوده گنه بولوب قالادر .

علم نڭ هر تورلی بولوك ، نوعسی ، بیك ككوب در . تورلی سی تورلی نرسه دن بحث قیلا یعنی تورلی سوزدیر آچادی . هر قایوسیده بیك کیریکنی در . بارچه سن بلو کیریك در بر کسی بر قدرون بلوب داندیب آلسه باسقه لارن اوقوغهده بیك قزغادر . اگردہ بر آلسه باسقه سن بلمیسه اول وقتندہده مناعی بلمی قالغان اوقولارینه نادان بولادر . : اولارده بلمیگه نیمین قویمای ایندی مین بر آز اوقو بلم ایندی باسقه لار دڭ کیریگی جوق دیب تل تیگزوب سوگوب جورسه اول وقتندہ ناغز آحمق نادان آقلسز بولادر .

ایندی آدمغه اوّل قای علم دی بلو کیریکنی بولسه صول علم دی بلو اویرینو بیك کیریکنی بولادر . صول علمدی بیك قدرلی حرمتدی کوروب جابصوب بورون صونی بیلوگه طرسباق کیریك بولادر . مثلاً بزدڭ اسلامینه بورون اوّل قرآن اوقورغه عبادت قیلوغه اویرینو هم کیریکنی نرسه لرگه ایمان کیلترو واولاردی بلوایك حرمتدی قدرلی براسدر بس بزدیرگه یعنی مسلمان بالالارینه ایك اوّل صول علم لردی بیلو اویرینو فرض بولدی ، هم فرض در .

اما ایندی اوقودیگینمین قور قاراسن غنسه اوقوب قویمای بلو هم بلیگینون جازو هم صول جازولارن طانوغه اویرینو بیك برنجی کیریکنی آس در . اوقو ، جازوغه طوقنایدی ، مال چوبکه طوقتایدی ، آدم سوزگه طوقتایدی ، صول سیاقتی مثلاً كك حیوانداردی توزاق قبانسز اوصطاب بولمایدی اوقوده توزاق سز بولمایدی . اوقودڭ توزاغی جازودر . ایندی ای بالالرا اجتهاد قیلوب آز ، کوب اوقوساڭ اوقرب جازا بلوگه طرساڭدار .

(آقل)

ای بالالر الله تعالی نساڭ جواتقان نرسه لرنساڭ ایچنده آقل دڭ عزیز
 برافنلی نرسه ایکی: ونده قرآنده یعنی اوزینڭ کلام شریفنده چجه جیرده
 برقیلدی، آیتدی، سوبیلیدی، آقل دن شریف جاقسی نرسه جوق پیغمبرمن
 ملی الله علیه وسلم آیتدی الله تعالی ایساڭ اوّل آقلدی جاراتدی آقلغه
 ده آیتدی ای آقل مغان قارسی بول دیدی، قارسی بولدی؛ آرتڭه آیلان
 دیدی آرتونه آیلانیدی. **ودخی آیتدی ای آقل سینین اولوغ وعزیز**
 جاقسی نرسه جاراتبام دیدی. سناڭ سببیدی حساب قیلورمن سینڭ سببیدی
 ناب، چنچاییرن دیدی. **الله تعالی آقلدی جاراتدی برتورلی جارتور**
 ر جوهر دن آنڭ اورتو میددر، نوری کوڭلده در، همه بیلگی لی نرسه ار
 لوم جیرلیر بارده آقلمین بلنیدی، وهم بز بعض بر نرسه نی بلمیمز
 رگینمزده جوق صول سیماقتی نرسه اردی عقل سببیدی بلوب بولادی، آقلدڭ
 مین بلنیدی، کسی نڭ آقلدی ایکینون سوزونین جورس طور سینان
 نندن وهر تورلی باسقه نرسه لرنن بلوب بولادی.

آنکچون آقل دیگینمز کوزگه کورنه طوغون نرسه ایمیس، بول کسی آقلدی
 ب بلسیڭ اونڭ آقلدی ایکینونه دلالت قیلاتون اسندن. مثلا نڭ
 نسی استیرگه وجاقسی نرسه لرگه اڭغابی بارندان ودخی جاوز وپوزوق
 بیردن باص طارطوب کریمیونین، تاغده اوزینه آرق خوراق کیلنره
 غون نرسه دن باص طارطوب صاقتانووینندن.

آقلدی کسی آرسوبیلییدی اما آزده بولسه بیک فایدلی معنالی سوز دیر
 یلییدی، همه سوز دیرن توری آنق قیلوب هر کیم فایده آلوردای
 یلییدی. تاغده کسی نڭ آقلن و علمن جازغان خطلرنن ده بلوب بولادی.
 نرسه نڭ چیگی یعنی طوقطسای طوغون توپی بار اما آقلدڭ توپی جوق
 ن آقل سببیدی آدملر بربرسندن آیرلادی، یعنی بریودڭ آقلی ایکنچی
 بودڭ آقلنه توری کیلمییدی، بریو اوزینڭ بالاسنه آیتوبدی ایکی

سوز آیتنام سول ایکی سوزم سغان سبق بولسون دیبیدی، هم آیتوبیدی،
 اویلاماینچه سویلیسه، بایقاماینچه اسکە-کرسه، دیبیدی، کسی اوزن
 اوزی طانسه اوزینک کم ایکینون بیلسه کسینک آقلى ایکینو موان بلنیر
 اوزن اوزی طانماسه اوزینک کم ایکینون بلمیه اول کسی اعمق در.
 اول آقلىك باسی آدمغه آرالاسوب طانص بولا بلمک، طورو جوروده
 اورتاچه بولمق، اوزن اوزی آدم کوزینه جاقسی کورسیتته بلمیک در.
 اگرده بر آدم مین مصلحت قیلوب سویلیسه باستاساڭ اول آدمک دیننه
 قاراما اوزینه قارا اول تلیسه قانداي دینده بولسون اونک دینی اوزینه،
 اما آقلمین اوزینه ده بولادی هم سغانده بولادی. هر براسی آقلىڭا صالب
 قارا، اگر آقلىڭ درست کورسه اول اس دورسدر. اوزن اوزی آقلى
 کوروب اولکین ستهکین آدمک چونامداي آقل جوق، اگرده آقل نفس دن
 اوستون آرتوق بولسه، نفس آقلىڭ آیتونش بولوب جسم دڭ مصلحتی برلن
 بولور، یعنی نفس و جسم آقلىڭ تلی برلن تورسه همان توزکک تورار.
 اول وقتک آقل هم سلامت، نفس هم اوز اورنونا سلامت، وبولار سلامت بولوب
 تورسه جسم سلامت تورادر.

اما اگرده نفس آقلىغه غالب بولوب آقلى جیکسه اول وقتک همان
 الفی جسمنک یعنی دینه نلک بوزوقدیغنه سبب بولوب جول ازیدر مثلا
 پرجاوز خاتون ایرنک سوزینه قارس توسوب هر وقتک آیتقانونه کونیی
 او طرسه اوی ایچدیرنن رحلک بیرکینوب تنچسزدقار بولادی، اگرده
 خاتون آقلى صبرلی جاقسی منیزدی بولوب ایرنه مویون صونوب تورسه
 اول وقتک اوی ایچنک راحت عمر سوروب بیک جاقسی بولادر.

(پیغمبرلر)

الله تعالی حضرتلری آدم بالارینه جاقسی و جمان استیردی بلدروب
 دنیا ده راحت توزولری اوچون پیغمبرلر جیبرگین. اگرده الله تعالی

مېرلر جېيرمسه ايدى آدم بالالارى دنيا دولتينده آخرت دولتينده
 بالاماس ايدىلر . چونكه بىك كوب كسيلير هر وقتده اوز راحتلرنگه
 ب و باسقه كسى لبردك راحت و بختسز بولولر اويلاماس ايدىلر .
 موز راحت بولامز ديوب هيچ آيامايشه باسقه لرغه جاوزدقدار قىلار
 بى . راحت و بختسز كسيلير بىك كوب بولور ايدى .

ايدى الله تعالى حضرتلرى قولدارينه اوز آرالرنى بىر نيچه سينه
 ئىل عليه السلام آرقلى پيغمبرلك جبيردى . هم اول پيغمبرلرگه دين
 ريعت حكمدىرن اوپرينوگه بويوردى . پيغمبر ديمك : الله تعالى نك
 دارينه جبيرگين ايلچيسى ديمكدر . الله تعالى حضرتلرى پيغمبرگه جبيرگين
 رگه (دين و شريعت) ديوب آينادى پيغمبرلردك آيتقان سوزدىرن
 اب ايمان كىلترگين كسيليرگه (مؤمن و مسلمان) ديوب آينادى . اول
 برلر گناه قىلماسلر . هيچ بر وقت اوتروك جالغان سويله مسلر .

الله تعالى نك قوسقان و طيغان استيرنمن طيوب اوزينك امت لرينه
 يتتيرلير . پيغمبرلرنك اولى آدم عليه السلام . ايك آخرغى بىك
 رمز آخر زمان پيغمبرى محمد عليه السلام . آدم عليه السلام بىرلى
 كوب پيغمبر كىلمشدر . بولردك حسابن الله تعالى اوزيگنه بلهدر . بو
 لرلدى بىك كوكل قويوب جاقسى كوروگه كىرىكدر . چونكه آلا
 الله تعالى گه عبادت قلودك جولدارن اوپريتوب اوجماخغه كروگه
 غنن قوتولوموزغه سببى لردر .

(اوى اچلىرى)

بول دنياده عمر ايتير و تركنك قىلار اوچون آدم بالالارى جالغز
 بامق بىن بورچدىدر . اير كسيلير بولسون خاتون قزدار بولسون
 ينىك آلچه اس استىمىك كىرىكدر .

تعالى حضرتلرى آدم بالالارن اس استىب و كسب قىلارب، عبادت

قیلو اوچون یاراتقاندر . كوچاڭ (قوٓت) بولوب اس استیمی تیڭ جاتوب اچمیک بزاڭ دینمزده وشریعتمزده و آقلمزده درست ایمسدر . چونکه اس (کسب) فرضدر . صول سببن کسی ایرتاڭ اولینون کسپچه عمل قیلماق یعنی قولچلف عبادت قیلماق کیریکنر . جوز جل عمر ایتوب توراتون کسپچه (کسب) قیلماق کیریکنر . دنیاده اسسز کسی هیچ بولماس بولسهده آورو (خسته) یا ایسه جراحندی بولور، بو کسپلیردی قاراماق و آلاردی تربیه قیلماق همه مزگه بورچدر .

بولردن باسقه کسپلیر . اوز دیرینه کیریکنی اُسئیرن استیرلیر . دالاداغی و قوراداغی استیردی ایر کسپلیر اسدیر .

اوی ایچندگی بولغان استیرخاتون قزدار استیریدر . دالاده بولغان جوموصاردی یعنی چوب پچان چابو اوطون کیسو سیاقتی جوموصار مثلا ایگن ایکسه قالای ایگوگه کیریك باسقه خلقدار قالای ایگیدی ایکن صولردی بلمک ، هم بازار لرغه بارغان وقتدارنده مالدی قالایچه صاتباق قاندای نرسه لر اوی ایچدیرنه کیریك . همه سین اربت دیب بلو هم اوزنونه کپلتر و کیریکنر .

جانه اوصو سیاقتی اوی ایچندگی بولغان جوموصاردیده بلمیک کیریکنر . بو جوموصاردی خاتون قزدار ، جاکی جاننداغی قوڭسی اویداڭ خنمتیکیر خاتونداری آص بسرو ، مال صاوو ، اوی ایچدیرنده بولغان قزان اوچاق الاناصین استیر ، ایندی کیسته توگو و باسقه اویولر کیمیدیرنگو و باسقه هرتورلی هنرلر استیمیک دیری بول قزدارغه بیک کیریکنی نرسه لردر ، بوندای استیر خاتون قزدار اوچون بر بیک صور هنردر . بوندای استیردی جاقسی بلسگین جاقسی اویرینگین قزدار هر وقتده بختلی و هنرلی بولور خصوصاً بوندای هنر اُسئیرن استیوگ ، اویرینوچی جاقسلق جولدی کور سینوچی هر تورلی فایده لر بیروچی آنالری بولادی . صونڭ اوچون قزبالاردی هر اسک ، اویریتو کیریك . بعض قزاقداڭ اوز دیری بسای بولادی . قزدار

هیچ نرسه که محتاج بولمایدی صول سبیدن هیچ نرسه اویرینیبی قالوچید بولادی
ولایچه بولو جارامایدی هرهنر اویرینو کیریک.

(جاقسی جولداص)

جاقسی جولداص . هر وقتد، جاقسی کسلییرمین جوروب سویلیسون ،
طرسوب آراسباق کیریک در . جمان منیزدی خلقسز ادبسر کسلییردن
اقتانوب اولارمین برگه جورمیسکه . اولارمین او طرسطاس بولماسقه کیریکدر .
چونکه آدم بالاسی هر وقت او تورسقان . کورسکین سویلیسکین کسیناڭ
منیزدیرنین اثر آلوب قالادی جو غوب سونوگمین خلقلانوب قالادی .
ل طبیعتدن آماق احتمالی باردر .

اگرده سوندای جمان کسلییرمین سویلسه، بیرگه جورسه بارابارا اوزید
سول کسی سیاقتی بولوب جمان منیزدی بولونده هیچ شک جوقدر .
ایمیدی ادیدی بالالر هر وقتد جاقسی وادبلی بالالرمین جوریلیر .
اوطرسار . سویلیسیر . وهر کم جاننده جاقسی و اخلاقلی بولوغه طرسار .
استیردی استیمیس اوزدیریناڭ جولداصداری بربر جمان ادبسر دك
ه اول بالانی جاقسلقغه کوندروب آقل آیتار . ادبسر دك دك جمان
ایکینون بیلدروب توزو جول کورسیتوب اوندای جمان اسدین
فعلدن قایتووین اوتنیر ، الله تعالی هر قایوگزغه تورلق برلن عمر
نه جازسون .

(کتابدار)

مالی حضرتلری اوزیناڭ پیغمبرلر ینه جبرائیل علیه السلام آرقلی
رجبیرگین . اول کتابدارده دین و شریعت حکمدیری دعا و عبادت
بیری ، فورملری جازلغاندر .

کتابدار دك کیی بریبوی اولکن کتابدار : قای بریولیری
بولوکی کیلگین ، زور اولکن دیری تورات ، زبور ، انجیل ،

قران اسملى كتابلردر . بو كتابلردن تورات اططى سى موسى عليه السلام
 كيلگين . زبور اططى سى داود عليه السلام غه ، انجيل اططى سى
 عيسى عليه السلام غه كيلمشدر .

قران برك پيغمبرمى محمد عليه السلام غه كيلگين . قايسى پيغمبر
 لردك اوز ديرينه خاص كتابلر بولغاندر . اول پيغمبرلر اوز ديرينه
 كتاب كيلميسيدى اوز ديرندن بورن كيلگين پيغمبرلردك شريعتى مين دين
 و ايمانغه اونده مشلردر .

الله تعالى دن كتاب كيلگين پيغمبرلرگه رسول ديب آيتورلر . الله تعالى
 دن كتاب كيلميينچه اوز ديرندن بورن كيلگين پيغمبر لردك دين
 و شريعتنه اونديگين ديرگه نبى ديبوب آيتورلر . برك پيغمبر مزگه كيلگين
 قران شريف و باسقه پيغمبر لرگه كيلگين كتابلردك ، قايسى بر حاكم ديرن
 اوزگه رتمشدر . قران شريف جبرائيل عليه السلام آرقلى محمد عليه السلام
 غه رمضان شريفك دورتنچى كوندن اينه باستاب جيبيرمه اوچونچى
 جلكه تمام اينوب بولدى بو قران شريفدى بيك قدر ليورگه كيريك هر وقتكه
 طهارت بين او صطاوغه و بيك ضرور حرمت قيلارغه و او قوغانده طهارت
 بين او قوقه كيريك در .

(ايسين صاولق)

الله تعالى حضرتلرى آدم بالالرن جاراتوب ايسين صاو طرولارى اوچون
 هوا ، آص صو ، اس ، تازالق راحت ، اويغو سياقتى نرسه لر بيريگين ،
 همه جان اييه سينك ساولقى آمانديغى الله تعالى دن بولسده دين صاولق
 اوچون و سلامتك اوچون كيريك نرسه لردن باص طارطباى هر وقتكه
 سلامتك كه كيريك استير قيلماق كيريك ، سلامتك كه زيان كيلنر يتون
 آستيردى قيلوجيلىق بيك جمان آستير دن در .

صاولق آمانلىق . آدم بالالرى اوچون الله تعالى نك بيك زور بيريگين

درجه سی در . هر کنگه اوزینک سلامت بولووینه طرسباق بیك کیریك در . چونکه آورو کسی جارتی کسی سیاقتی در . آورو کسی وقتند قولچیلق قیلا آلماس ، آص صو ایچا آلماس هیچ بروقتند کوکلو راختند بولماس ، هر وقت آورولق بینت تین تارتور . او قوو جازو سیاقتی جاقسی آستیر آستینی آلماس ایمدی هر زمان اوزنک سلامت لیکک دینیک نك صولغی اوچون طرسوغه کیریك . دین صولغنی بتروب آورو قیلوغسه سبب اوشبولردر . أشکک کیلمیی تورغانده ضرولانوب أشوب ، جیو ، جیب بولغانانصوگ اوز قولن جو ماوچیلق . پسبیگین آص جیو ، تیرلیب اوطروب جیل صالحغه چقمق هر وقت ده . کون بویی بر اورنده اوتوروب طورمق ، پاک وطهارت دی بولما نیچه جورمیک . جمعه سینه بر مرتبه پاک تازه صومین غسل یغنی صوغه توسوب جوونوب یا که موخه غه باروب تور میوچیلک ، هر وقت تازه جورمی ، جو ماسنده بر مرتبه کوبلیک دامبالدی آو صطرب کییمی ، جاطا طوغون آص صو اشه طوغون جیرلیردک پاک تازه بولماوچیلغی اوصولردک باریده آدم بالالاری اوچون بیك زیاندی ضررلی آسدر .

(کعبهء معظمه)

الله تعالی حضرتلری آدم علیه السلام دی جو ماعتدن چغارغانصوگ ، حضرت آدم علیه السلام اوزی اوچون بر عبادت قولچیلق قیلاتون اوی صال ب عبادت قیلوغه الله تعالی دن صور اغان ایدی .

الله تعالی صور اغان قبول قیل ب مکة مکرمه ده جبرائیل علیه السلام دک آیتوی بوینچه وفرشته لردک اجتهادلری من کعبه الله فی صالیدی ، حضرت آدم علیه السلامه اوتورر اوچون هجر اسود دیگین مباک طاصدی جبرائیل فرشته جننن دنیاغه آکیلدی . اول مبارک طاص حاضرده باردر . کعبه الله نك دیوارینه یعنی بورینه سینه قوصوب صالحاندر اوصو کوند : حاضرده حاجگه بارغان

كسپيلير اول مبارك طاصدى زيارت قىلوب هم اوبوب سويوب مباركله نورلر .
بومبارك اوى تەمام بولغانصوڭ آدم عليه السلام مين حضرت هواغه
جبرائيل عليه السلام حج عملدارين اوبريتوب هر ايكيسى حج عملدارن
قىلدىلر . نوح عليه السلام توفانندن صوڭ ابراهيم عليه السلام گەجە كعبە
اللهنىڭ قزل تويىسىگنە قالغان ايدى .

موندىن دورت مڭ جل بورون ابراهيم عليه السلام غە اللہ تعالی مکه گە
باروب زەمزم قودوغى جاننىداغى ، صول قزل توبە اورنونه يعنى آدم
عليه السلام سالغان اولگى كعبە اللہ اورنینه عبادت خانە سالارغا قوصوب
وهرجل مکه گە باروب صول عبادت خانە گە يعنى صول سالنغان اويگە
باروب (طواف) حج قىلوغە قوصدى . صوندىن صونڭ اوغلى اسماعيل
عليه السلام مين طاصدى جاڭدان كعبە اللہنى صالدىلر كعبە اللہ بتكىن صوڭ ،
جبرائيل فرشته حج عملدارن بلدىروب وبارجە مؤمن بولغان كسپيليرگە
بلدىروگە قوصدى ، ابراهيم عليه السلام هرجلە حج وقتندە مؤمن مسلمان
بولغان كسپيلير مين حج قىلور ايدىلر . ايدى حاضرەدە مؤمن و مسلمان
بولغان باى كسپيلير ابراهيم عليه السلام سالغاندىن بىرى تورا توغون
وهر وقتندە بىك هيبت ايتىرلروب توزيتلىگىن كعبە اللہنى حج قىلورلر .
حاضرەدە كعبە اللہنىڭ جىنى مئارەسى واون طوقز قاپقاس جىيرمە آرشن
يعنى جىيرمە كىز چاماسندە بىيىكلىگى بار . اون آلتى كىز بويى اون بىس
آرشون اينى باردر .

(خەلفەسن جاقسى كورە طوغون بالا)

ھسن . بىك جاقسى ادبىدى و آقلىدى اوڭدى مەكتەدەگى جورگىن
بالاردىڭ قاورى ايدى . بر كوننى جالقاوانوب سېقىدارن جاقسى
اوقوماغاندىغىن بىلەپى خەلقەنىڭ آلدنە بارغاندە اوقويا المادى .
صونصون خەلفەسى اورصوب اوردى براز جىلر قىلدى ، ھسن صونندە

اوز جزام اوز مدن ديب بيلوب، ملا و خلفه سينه بر آوز سوز آي طبهاي قارصبای
 نيك او طور دی . اوزی صول جزاغه لایق ایکینون بلدی حسن ننگ
 بول استیرن کوروب خلفه سی بیک جاراتدی ، وهم باسقه کسبیلیرگه ده
 ماقتایدر ایدی، بر برسبب بین خلفه سنندن جزا آغان کوندیبرده: خلفه نی
 بیک جهان ديب آیتقان کسبیلیرده بولادر، اگر بولایچه آیتقان کسی بولسه
 حسن بیک جاقسی جواب بیریدی . جوقدی سویلییسز دیر . خلفه هر کمنگ
 جزا سینه قارای بیریدی . مینم ملام هیچ بروقنده ناچارلق قیلمایدی جاقسی
 منیزدی و آقلسز ای میس دیدی ایکین، چونکه قیلغان جمان و ادبسر دک
 دیدی هر وقتده قیلدر ماسقه طرسادر ، بز دیدی هر وقت جاقسلقغه
 دیمدیب توزو جولغه صالادر . اوز فایده مزغه طرسقانن بز دیر بلییک .
 گرده جهان منیز کورسینکیمن صوگ بزدی اول اورماغانده کم اورادی ، کم
 توزو جولغه صالادی، او قومغان نادان خلقدار بز دیدی توزو جولغه صالماق
 لای تورسون بر ایکی بالا کورنسه یا که قاسدارنده طوروب سویلیسیبی
 حاضر توبیلسدروگه بو قطاسدروغه آز طورادی، اول بز دیر توگل: باسقه
 رایکی ملا بر جیرگه جیولساده صوننی حاضر مسقچه بر برن طالاصدرب
 ت دیرن طرناطوغه حاضر تورادی . هم اوصولایچه استیلیر . ایندی
 دیدرگ جاقغز سویینگینه ز جاقسلق کوتوچیمز خلفه مزدرا ایندی اول خلفه
 تقانونه کونبپی اورغانونه چدامای قارسلاسدوق سوگوسدک صونده قاید
 رامز؛ نی برکه طبامز .

اگرده اویلا ساق بیک کوب وقتده ده بز دیر جزاغه لایق بز . هم لایق
 بیزمز کوب بولسه ده کوبن عفو قیلوب کیچب جبیریدی ، صونگ او چونکه
 بر خلفه لرمزدی بیک جاراتوغه کبیریکدر . هم بیک جاراتوب کوب خیر
 لرقیللق کبیریکدر . ديب بلیم هم قیلان ،
 ایمدی ای بالالر: سزیدرده حسن سیاقتی بولکزادیدی و آقلدی بولوغه

طرسکوز. جمان اسدیر قیلماکز. جاقسلفغه او کندی منیردی بولوغه او بیرینگز.
هم بیك جاقس و ماقتا ولی بولوغه طرسکوز. هر زمان الله دن بزدی ملا
عالم قیلدیب صورا کوز.

(بولدی)

پانا پاتا د گدیگه مالیکه اوزون منگه

قورقون تدریجوت قویا ک اوزون الایاتا

شور دوت بلیتنگه اوزون آسپالک

لورق مالک اوزون اوزون تصدیق

شاهن شاهان پاشنگه اوزون ماتوت

بسم الله الرحمن الرحیم کتاب

۱۱
۱۱
۱۲
۱۸
۱۳
۱۹
۸

۵

۷۳

۹۵

